

Reisverslag van smaldeel I

23 SEPTEMBER—22 NOVEMBER

Den Helder — Brest •— Gibraltar — Livorno — La Spezia — Lerici
— La Spezia — Gibraltar — Falmouth — Plymouth — Portland —
Den Helder

Commandant: commandeur A. J. Marcus

Hr. Ms. De Ruyter (vlag)^ commandant: kapitein ter zee J. G. Cox *Hr. Ms. Amsterdam*, commandant: kapitein ter zee R. M. Elbers *Hr. Ms. Rotterdam*, commandant: kapitein-luitenant ter zee P. T. Plaatsman *Hr. Ms. Zeeleeuw*, commandant: luitenant ter zee der Ie klasse C. A. F. van Well Groeneveld *Hr. Ms. Holland* (sedert 11 november), commandant: kapitein-luitenant ter zee J. A. Lawson *Hr. Ms. De Bitter* (van 8 tot 22 november), commandant: luitenant ter zee der Ie klasse J. Hesselink

Aan het smaldeel werd een detachement van de marineluchtvaartdienst toegevoegd, bestaande uit 2 P-2H's en 3 S-2A's onder commando van luitenant ter zee vlieger der Ie klasse E. C. van Crugten. Het detachement was van 26 september tot 23 oktober gestationeerd op het vliegveld San Giusto te Pisa en van 23 oktober tot 11 november op het vliegveld North Front te Gibraltar. Op 23 september vertrok het smaldeel op de voormiddag naar zee, *Hr. Ms. De Ruyter* en *Hr. Ms. Amsterdam* uit Den Helder, de overige 3 schepen uit Rotterdam. *Hr. Ms. De Zeeuw* en *Hr. Ms. Zeeleeuw* begaven zich individueel in opmars naar de oefenterreinen nabij La Spezia om de motoren zo economisch mogelijk te benutten. *Hr. Ms. De Ruyter* en *Hr. Ms. Amsterdam* maakten op de platvoet rendez-vous met *Hr. Ms. Rotterdam*, waarna die bodems gezamenlijk opstoomden naar de Middellandse zee. Op dinsdag 24 september bevond het smaldeel zich in het Kanaal, alwaar individuele en gezamenlijke oefeningen werden gehouden. Op de platvoet verbrak het vlaggeschip het verband met de beide jagers en stoomde het naar Brest voor het afzetten van een opvarende, die in verband met familieomstandigheden dringend naar Nederland moest gaan. Op de dagwacht van woensdag 25 september verenigde *Hr. Ms. De Ruyter* zich weer met de beide jagers, welke inmiddels naar de Golf van Biskaye waren opgestoomd, waarna de gezamenlijke opmars kon worden voortgezet. Door behoorlijk weer begunstigd, verliep de opmars van het smaldeel door de Golf van Biskaye en langs de westkust van het Iberische schiereiland zonder dat zich bepaalde wederwaardigheden voordeden. Op de breedte van Lissabon werden individuele schietoefeningen gehouden. *Hr. Ms. De Ruyter* en de beide onderzeebootjagers liepen op de voormiddag van vrijdag 27 september de baai van Gibraltar binnen en meerden langs de oliesteiger aldaar, nadat het vlaggeschip eerst een saluut van 21 schoten had afgegeven aan de Britse vlag,

gevolgd door een zelfde eerbewijs van 13 schoten aan de vlag van de Flag Officer Gibraltar, Rear-Admiral E. N. Sinclair DSC. Na het meren vingen de drie schepen aan met olieladen, hetwelk op de achtermiddag/platvoet was afgelopen.

Commandant smaldeel I en de commandant van Hr. Ms. De Ruyter gebruikten de lunch bij de Flag Officer Gibraltar. Het officiële gedeelte van dit korte bezoek werd met de middagmaaltijd beschouwd als te zijn afgehandeld, zulks op voorstel van Flag Officer Gibraltar. Hr. Ms. De Ruyter en Hr. Ms. Rotterdam vertrokken te 16.00 uur naar zee, te 17.30 uur gevolgd door Hr. Ms. Amsterdam. Gedurende de platvoet maakte het vlaggeschip rendez-vous met Hr. Ms. De Zeeuw voor het overgeven van post, waarna dat schip haar individuele opmars voortzette.

Nadat Hr. Ms. Amsterdam zich bij Hr. Ms. De Ruyter en Hr. Ms. Rotterdam had gevoegd, werd in smaldeelverband doorgevaren, echter niet voor lange tijd, daar het vlaggeschip even later het verband moest verbreken om in Gibraltar een blindedarmpatiënt te kunnen afgeven. Hr. Ms. Amsterdam en Hr. Ms. Rotterdam zetten de opmars intussen voort. Aan het begin van de eerste wacht kon ook Hr. Ms. De Ruyter weer aan de opmars deelnemen.

Op de dagwacht/voormiddag van zaterdag 28 september passeerde ook Hr. Ms. Zeeleeuw de straat van Gibraltar, zodat het gehele smaldeel zich nu in de Middellandse zee bevond. Hr. Ms. De Ruyter liep op de voormiddag in een zeer uitgestrekte en onduidelijk gemerkte vislijn met net van een Spaanse visserman, zodat de bijna op Hr. Ms. Amsterdam en Hr. Ms. Rotterdam ingelopen achterstand weer werd vergroot, doordat de schroef moest worden geklaard. Dat geschiedde met behulp van de aan boord aanwezige duikers. Na een oponthoud van ongeveer 2 uur kon de opmars worden hervat. 's Avonds werd een smaldeelquiz gehouden, waaraan alle schepen van het smaldeel met in totaal ongeveer 30 ploegen deelnamen. Het fraaie weer, dat tot nog toe de reis in de Middellandse zee had veraangenaamd, liet op de dagwacht van zondag 29 september verstek gaan, doordat een noordelijke wind met windkracht 8 opstak, welke op de voormiddag en achtermiddag doorstond en daarna afnam. Op de dagwacht herenigde het vlaggeschip zich weer met de beide jagers, zodat het passeren van straat Bonifacio op de platvoet gezamenlijk kon geschieden. De kruiser en de beide jagers kwamen op de dagwacht van maandag 30 september aan in een gebied ten zuiden van het eiland Elba in de Tyrreense zee, alwaar die dag gezamenlijk werd geoefend onder meer met een Neptunevliegtuig van het detachement, dat op het vliegveld te Pisa was gestationeerd. Hr. Ms. De Zeeuw en Hr. Ms. Zeeleeuw zetten intussen hun opmars naar de oefenterreinen in de buurt van La Spezia voort. Na het beëindigen van de oefeningen ten zuiden van Elba, begaven ook het vlaggeschip en de beide jagers zich weer op weg daarheen. Op de dagwacht van dinsdag 1 oktober maakten alle schepen van het smaldeel rendez-vous, zodat met de uitvoering van het volledige oefenprogramma van de najaars-reis een aanvang kon worden gemaakt.

Op 1, 2 en 3 oktober oefende het smaldeel tezamen met de te Pisa gestationeerde vliegtuigen in de oefenterreinen nabij La Spezia, waarbij 's avonds ten anker werd gegaan onder de Italiaanse kust tussen La Spezia en Livorno. Donderdag 3 oktober splitste het smaldeel zich op in twee delen; Hr. Ms. De Ruyter, Hr. Ms. De Zeeuw en Hr. Ms. Zeeleeuw gingen ten anker nabij Livorno en Hr. Ms. Amsterdam en Hr. Ms. Rotterdam bij La Spezia. Op de dagwacht van vrijdag 4 oktober ging het smaldeel anker op en begaven Hr. Ms. Amsterdam en Hr. Ms. Rotterdam zich naar La Spezia om olie te laden. Die schepen voegden zich op de achtermiddag/ platvoet weer bij de overige eenheden van het smaldeel, welke zich, na anker op te zijn gegaan, naar Livorno begaven voor een operatief bezoek. Nadat de Nederlandse oorlogsbodems in de haven hadden gemeerd langs de Andana degli Anelli in de Porto Mediceo, maakte onze consul aldaar, dr. A. Cipriani, zijn opwachting bij commandant smaldeel I. Tezamen met de consul bracht commandant smaldeel I vervolgens te 11.00 uur een bezoek aan de commandant van de Accademia Navale, Contrammiraglio Paladini, die te 12.00 uur een tegenbezoek bracht aan de commandant smaldeel I aan boord van het vlaggeschip. Des avonds gaf de commandant smaldeel I een ontvangst aan boord van het vlaggeschip voor 150 ingezetenen van Livorno.

Op zondag 5 oktober maakten 80 opvarenden van het smaldeel een rijtoer naar Pisa en Florence met bussen van de Accademia Navale. De sportvelden van de Accademia Navale werden ter beschikking gesteld voor het spelen van een voetbalwedstrijd in het kader van de smaldeel-competitie. Des avonds ontving de Contrammiraglio Paladini de commandant smaldeel I, de commandanten van de schepen en enige officieren op de Accademia Navale.

Dank zij het fraaie weer konden op zondag 6 oktober in de ochtenduren een volleybalwedstrijd en een voetbalwedstrijd worden gehouden tussen teams van het smaldeel en van de Accademia Navale. De aalmoezenier van het vlaggeschip hield een mis aan de wal in de Santa Giulia kerk. Wederom maakte een 90-tal opvarenden een autotocht, ditmaal naar Siena en San Gimignano. Ook begaven velen zich op eigen gelegenheid naar Pisa en Florence.

De commandant smaldeel I hield een lunchparty, waaraan onder meer de consul der Nederlanden, dr. A. Cipriani, en de Vice-Prefect, dr. A. de Marchi, en hunne echtgenoten aanzaten. Gedurende de uren, dat de schepen op 5 en 6 oktober waren opengesteld voor het publiek, werden ze door totaal ongeveer 4100 personen bezocht.

Op zondagavond bood de consul de smaldeelcommandant en de commandanten der schepen een kleine cocktail aan.

Op maandag 7 oktober vertrok het Nederlandse vlootverband aan het einde van de dagwacht weer naar zee.

Van maandag 7 oktober tot en met donderdag 10 oktober oefende het smaldeel wederom in het zeegebied even ten westen van La Spezia, waarbij 's avonds werd geankerd onder de Italiaanse kust. Op maandag 7 oktober liep Hr. Ms. De Zeeuw La Spezia binnen voor het afgeven van een zieke. Op vrijdag 11 oktober

zetten Hr. Ms. De Zeeuw en Hr. Ms. Zeeleeuw tezamen met de vliegtuigen van het detachement te Pisa de oefeningen voort; Hr. Ms. De Ruyter, Hr. Ms. Amsterdam en Hr. Ms. Rotterdam begaven zich naar La Spezia voor olieladen. Te 08.15 uur gaf het vlaggeschip een nationaal saluut van 21 schoten af aan de Italiaanse vlag, dat na beantwoording door een kustbatterij werd gevolgd door een saluut van 15 schoten aan de vlag van de Ammiraglio Commandante del Dipartimen-to Militare Marittimo del Alto Tirreno vice-admiraal Francesco Baslini. Ook dat eerbewijs werd beantwoord.

Nadat de schepen te ongeveer 10.00 uur in de Porto Militare waren gemeerd, maakte de vice-consul der Nederlanden te La Spezia, dr. A. Tri-cerri, zijn opwachting bij de commandant smaldeel 1. De commandant smaldeel 1 bracht daarna een bezoek aan vice-admiraal F. Baslini, dat door die marinecommandant met een tegenbezoek werd beantwoord. In de achtermiddag maakte commandant smaldeel 1 zijn opwachting bij schout-bij-nacht G. Birindelli, commandant van de 1ste divisie, die niet lang daarna op tegenbezoek kwam.

Nadat het olieladen was afgelopen, verlieten de schepen op de platvoet La Spezia weer, om even later ten anker te komen nabij het plaatsje Lerici. Daar voegden Hr. Mr. De Zeeuw en Hr. Ms. Zeeleeuw zich opnieuw bij het vlaggeschip. Het smaldeel bleef gedurende het weekeinde ten anker liggen.

Op de voormiddagen van beide dagen werd gelegenheid gegeven tot oplopen te Lerici en te Portovenere, tot zwemmen en tot zeilen rondom de schepen.

Maandag 14 oktober lichtten de schepen op de dagtocht het anker en maakten ze een aanvang met de oefeningen, die ook deze week in het zeegebied ten zuiden van La Spezia werden gehouden en waarbij het smal-deel 's avonds ankerplaats koos onder de Italiaanse kust. Vrijdag 18 oktober liep het smaldeel te ongeveer 12.00 uur La Spezia binnen. Hr. Ms. Zeeleeuw liep reeds de avond te voren binnen in verband met een defect.

's Avonds werd aan boord van het vlaggeschip een ontvangst gehouden voor circa 120 genodigden. Op de voormiddag van zaterdag 19 oktober arriveerde het 1e flottielje van de escorteurs d'escadre van de Franse marine, dat onder bevel stond van de Contre-amiral P. Dartiques, aan wie commandant smaldeel 1 te 11.00 uur een bezoek bracht. Dat bezoek werd beantwoord te 11.20 uur. Te 13.30 uur waren commandant smaldeel 1, de chef-staf en de commandanten van Hr. Ms. De Ruyter, Hr. Ms. Amsterdam en Hr. Ms. Rotterdam te gast aan een lunch, gegeven door vice-admiraal Baslini.

's Avonds werden de commandant smaldeel, de commandanten van de schepen, de eerste officieren en de onderzeebootbestrijdingsofficieren informeel ontvangen door de bij het Supreme Allied Comm ander Atlantic Anti-Submarine Warf are Centre tewerkgestelde Nederlanders. Zondag 20 oktober waren er geen officiële gebeurtenissen. De vlootgeestelijken hielden aan de wal kerkdiensten voor de opvarenden van het smaldeel. Die dag werd een aanvang gemaakt met een serie bustochten door de omgeving met trips naar Florence, Pisa en Carrara. Met ingang van maandag 21 oktober was het bezoek van smaldeel 1 aan La

Spezia geclasseerd als operatief. Gedurende de nog resterende dagen van het verblijf aldaar werden veel excursies gemaakt en sportwedstrijden gespeeld. Op dinsdag 22 oktober brachten de smaldeelcommandant en 20 van zijn officieren een bezoek aan het Supreme Allied Commander Atlantic Anti-Submarine Warfare Centre, 's Middags waren vice-admiraal Baslini, de commandant der marine te La Spezia, commandeur Faggioni, en nog enige genodigden de gast van commandant smaldeel I op een rijsttafel.

Woensdag 23 oktober ondernamen ongeveer 160 opvarenden van het smaldeel, waaronder ook de commandant smaldeel I, een tocht naar Rome, alwaar zij in particuliere audiëntie werden ontvangen door Paus Paulus VI.

Op vrijdag 25 oktober liep het bezoek aan La Spezia ten einde. Op de voormiddag vertrok Hr. Ms. Zeeleeuw naar zee. Op de achtermiddag verliet Hr. Ms. De Zeeuw de haven, op de platvoet gevolgd door Hr. Ms. Amsterdam en Hr. Ms. Rotterdam. Te circa 16.30 uur schepte de commandant der zeemacht in Nederland, vice-admiraal mr. A. N. Baron de Vos van Steenwijk, zich in aan boord van het vlaggeschip voor een bezoek van 1 week aan het smaldeel. Te 16.50 uur bracht de Maridipart La Spezia, vice-admiraal Baslini, een informeel bezoek aan de commandant der zeemacht in Nederland. Na afloop van dat bezoek werd ontmeerd en vertrok ook het vlaggeschip naar zee voor de opmars naar de oefengebieden in de buurt van Gibraltar. Hr. Ms. De Ruyter, Hr. Ms. Amsterdam en Hr. Ms. Rotterdam maakten de opmars gezamenlijk, Hr. Ms. De Zeeuw en Hr. Ms. Zeeleeuw ieder individueel. Maandag 28 oktober werd reeds op de dagwacht een aanvang gemaakt met de oefeningen, waaraan alle schepen deelnamen, behalve Hr. Ms. De Zeeuw, dat zich op weg naar Gibraltar bevond voor het ophalen van 9 officieren van de onderzeebootbestrijdingscursus, die aldaar reeds op 26 oktober waren aangekomen.

Gedurende de periode van 28 tot en met 31 oktober oefende het smaldeel tezamen met de op het vliegveld North Front te Gibraltar gestationeerde Vliegtuigen van de marineluchtvaartdienst.

In die dagen bracht de commandant der zeemacht in Nederland op 28 oktober een werkbezoek aan Hr. Ms. Rotterdam, op 29 oktober aan Hr. Ms. Amsterdam en op 30 oktober aan Hr. Ms. De Zeeuw en Hr. Ms. Zeeleeuw.

Op vrijdag 1 november arriveerde het smaldeel op de voormiddag te Gibraltar. Na het meren bracht de Flag Officer Gibraltar een informeel bezoek aan de commandant der zeemacht in Nederland, die het bezoek later op de ochtend beantwoordde. Voorts maakten de commandant der zeemacht in Nederland en commandant smaldeel I hun opwachting bij de gouverneur van Gibraltar, General Sir Dudley Ward GCB, KBE, DSO, die het bezoek beantwoordde aan boord van het vlaggeschip.

Te 13.00 uur zaten de commandant der zeemacht in Nederland, commandant smaldeel I, chef-staf van commandant smaldeel en de commandant van Hr. Ms. De Ruyter aan bij een lunch ten huize van de Flag Officer Gibraltar.

's Avonds werd aan boord van Hr. Ms. De Ruyter een cocktailparty gehouden voor 150 gasten, na afloop waarvan in de kajuit een buffet supper werd aangeboden aan enkele genodigden.

Zaterdag 2 en zondag 3 november werden in alle rust te Gibraltar doorgebracht.

De commandant der zeemacht in Nederland vertrok op zaterdag 2 november omstreeks het middaguur naar Nederland. Op zondagochtend was er de traditionele Rocktour voor 88 opvarenden van het smaldeel; des avonds gaf de smaldeelcommandant een diner voor de Flag Officer Gibraltar, de Deputy Fortress Commander en de Nederlandse consul en hunne dames. Op maandag 4 november ging het smaldeel weer naar zee. De periode van 4 tot 8 november stond in het teken van wisselvallig weer, dat zijn terugslag vond op het oefenprogramma, hetwelk in de Gibraltar area moest worden afgewerkt. In de loop van dinsdag 5 november arriveerde de commandant van de onderzeedienst in Nederland met zijn staf op het smaldeel om woensdag 6 november Hr. Ms. Zeeleeuw te kunnen inspecteren. Na afloop van de inspectie vertrokken de commandant van de onderzee-dienst in Nederland en zijn staf weer naar Nederland. Op vrijdag 8 november voegde Hr. Ms. De Bitter zich te 08.00 uur bij het smaldeel en nam van dat moment af deel aan de oefeningen. Op de achtermiddag liep het smaldeel weer binnen te Gibraltar. Te 16.00 uur bracht commandant smaldeel I een bezoek aan de burgemeester van Gibraltar, Sir Joshua Hassan. In onderling overleg werd besloten het tegenbezoek te beschouwen als te zijn afgelegd. Op zondag 10 november legde commandant smaldeel I te 11.00 uur namens de Koninklijke marine een krans bij het Cross of Sacrifice in verband met Remembrance Day.

Op de voormiddag maakten 70 opvarenden van het smaldeel een bustocht door en over de Rots van Gibraltar. Op de achtermiddag vertrokken Hr. Ms. Zeeleeuw, Hr. Ms. De Bitter en Hr. Ms. De Zeeuw naar zee, eerstgenoemde bodem individueel, de andere twee gezamenlijk, in opmars naar het Kanaal, 's Avonds bood de smaldeelcommandant een buffet supper aan, waaraan de Air Officer Commanding, de Commandant van het Royal Air Force station North Front en de General Manager of the Shell Company en hunne dames deelnamen. De opmars van het smaldeel naar het Kanaal verliep, zonder dat zich bijzondere gebeurtenissen voordeden. Op de achtermiddag van woensdag 13 november maakten Hr. Ms. De Ruyter, Hr. Ms. Amsterdam, Hr. Ms. Rotterdam, Hr. Ms. De Bitter en Hr. Ms. De Zeeuw rendez-vous in de Golf van Biskaye; ze hielden gedurende die achtermiddag gezamenlijke oefeningen. Op de platvoet werd het verband weer verbroken, waarna Hr. Ms. De Ruyter en Hr. Ms. De Zeeuw gezamenlijk opstoomden naar Plymouth, Hr. Ms. Amsterdam en Hr. Ms. Rotterdam naar Falmouth voor olieladen. Op de dagwacht van 14 november voegde Hr. Ms. Zeeleeuw zich bij Hr. Ms. De Ruyter en Hr. Ms. De Zeeuw. De drie schepen arriveerden te 09.30 uur nabij de Plymouth Breakwater. Na eerst een loods aan boord te hebben genomen, werd de Plymouth Sound opgestoomd. Hr. Ms. De Ruyter bracht een saluut van 21 schoten aan de Britse vlag en een

saluut van 17 schoten aan de vlag van de Commander-in-Chief Plymouth, Admiral Sir Nigel Henderson KCB, OBE, welke saluten beide door kustbatterijen werden beantwoord. Te ongeveer 10.30 uur meerden de schepen in HM Dockyard te Devonport, zodat het niet-officiële bezoek aan Plymouth een aanvang kon nemen.

Na het meren van het vlaggeschip maakte de vice-consul der Nederlanden te Plymouth, de heer F. R. Dunstan, zijn opwachting bij de smaldeel-commandant. Hierna bracht commandant smaldeel I te 11.20 uur een bezoek aan de Commander-in-Chief Plymouth, te 11.55 uur gevolgd door een bezoek aan de Admiral Superintendent HM Dockyard Devonport, Vice-Admiral G. D. A. Gregory CB, DSO. De Commander-in-Chief Plymouth en de Admiral Superintendent, brachten respectievelijk te 12.40 uur en 12.20 uur een tegenbezoek aan commandant smaldeel I aan boord van het vlaggeschip. Te 13.00 uur zat commandant smaldeel I, vergezeld van de chef-staf en de commandant van Hr. Ms. De Ruyter, aan bij een lunch, gegeven door de Admiral Superintendent.

Gedurende de ochtenduren brachten de commandanten van Hr. Ms. De Ruyter en Hr. Ms. De Zeeuw een bezoek aan de commandant van HMS Tyne, Captain B. Pengelly DSC, ADC, RN, welke bodem hun als host-ship was toegewezen. De commandant van Hr. Ms. Zeeleeuw bracht een bezoek aan de commandant van zijn hostship, HMS Adamant, Captain W. D. S. Scott RN. Aan boord van dat schip was voor de bemanning van de onderzeeboot accommodatie beschikbaar. De bovengenoemde bezoeken werden gedurende de voormiddag beantwoord. Te 15.15 uur bracht commandant smaldeel I, in gezelschap van de vice-consul der Nederlanden, een bezoek aan de Lord Mayor of Plymouth, Alderman H. M. Pattinson CBE, welk bezoek te 15.55 uur werd beantwoord. De aankomst van Hr. Ms. Amsterdam en Hr. Ms. Rotterdam, welke te 14.30 uur werd verwacht, ondervond vertraging ten gevolge van het niet tijdig beschikbaar zijn van olie te Falmouth. Hr. Ms. Amsterdam arriveerde dientengevolge te 16.00 uur en Hr. Ms. Rotterdam pas te 20.00 uur.

Te 18.30 uur werden aan boord van de hostships cocktailparties gegeven voor de Nederlandse officieren en onderofficieren. Na afloop waren de commandanten van de schepen en de chef-staf te gast op een diner, te hunner ere aangeboden door de commandanten van de hostships. De avond werd besloten met dansavonden in HMS Drake en HMS Raleigh/Fishgard voor circa 190 opvarenden van het smaldeel. Vrijdag 15 november arriveerde Hr. Ms. De Bitter op de voormiddag voor een operatief bezoek te Falmouth. Te Plymouth werd het programma van het niet-officiële bezoek afgewerkt, dat onder meer bestond uit bustochten door de omgeving, bezoeken aan een ciderfabriek, een bierbrouwerij en een wijnbedrijf. Op uitnodiging van diverse Britse inrichtingen en schepen woonden Nederlandse officieren luncheons bij. Te 12.45 uur zat commandant smaldeel I, vergezeld van de chef-staf en de commandanten aan bij een lunch, aangeboden door de Commander-in-Chief Plymouth. In de namiddag was er een

voetbalwedstrijd tussen het eerste smaldeelelftal en het eerste elftal van het Plymouth Command, welke met een stand van 2—5 eindigde.

In de avonduren werd aan boord van het vlaggeschip van 18.20 tot 20.00 uur een cocktailparty voor ongeveer 150 genodigden gegeven. Gelijktijdig ontvingen de Nederlandse onderofficieren hun Britse collega's. Ook op zaterdag 16 november werden diverse bustochten in de omgeving gemaakt. De deelnemers aan een bustocht naar Torquay werden door de burgemeester van die plaats op het raadhuis ontvangen. Een aantal officieren was te gast bij de Black Friars Gin Distillery en later op de avond werden de Nederlandse officieren ontvangen op een dansavond en een koud souper in de United Services Officers Club, Mount Wise. Te 12.30 uur zat commandant smaldeel 1, vergezeld van de marine-attaché te Londen, kapitein ter zee H. A. van Oorde, de chef-staf en de commandanten van de schepen aan bij een lunch, aangeboden door de Lord Mayor of Plymouth. In de achtermiddag werden 80 weeskinderen aan boord van het vlaggeschip onthaald; tezeldertijd werd een voetbalwedstrijd tussen het tweede smaldeelelftal en het tweede elftal van het Plymouth Command gespeeld, welke in een 1—5 nederlaag voor de onzen eindigde.

Een hockeywedstrijd tussen smaldeel 1 en RNEC Manaden resulteerde in een 3—3 gelijk spel.

Op zondag 17 november werd een protestantse kerkdienst gehouden in de St. Michael's Chapel in HMS Drake. Te 12.45 uur bood commandant smaldeel 1 een lunch aan, waaraan onder meer de Commander-in-Chief Plymouth, de chief of staff, de Lord Mayor of Plymouth, de Nederlandse consul en hunne echtgenoten deelnamen.

Op de achtermiddag waren een aantal sportwedstrijden georganiseerd in HMS Raleigh/Fishgard. Een voetbalwedstrijd tussen een smaldeelteam en de Plymouth Combination League ging niet door vanwege het uiterst slechte weer. In de middaguren werd nog een bustocht ondernomen door circa 40 opvarenden en 10 officieren waren te gast op een tea, aangeboden door de Earl of Mount Edgcumbe.

Des avonds waren nog een aantal officieren te gast voor een souper en filmvertoning in HMS Fishgard.

Het weer was in de loop van de zondag bijzonder slecht geworden, waarbij een sterke zuidwestelijke wind, kracht 10, doorstond. Tengevolge hiervan werd het vertrek van het smaldeel uit Plymouth en Falmouth enigszins opgeschort. In de loop van de achtermiddag van maandag 18 november verlieten Hr. Ms. Amsterdam, Hr. Ms. Rotterdam, Hr. Ms. De Zeeuw en Hr. Ms. Zeeleeuw Plymouth en vertrok Hr. Ms. De Bitter uit Falmouth. Door het aanhoudende slechte weer kon Hr. Ms. De Ruyter nog geen zee kiezen. Op dinsdag 19 november was het weer van dien aard, dat het grootste deel van de geplande oefeningen moest worden geschrapt. Hr. Ms. Amsterdam liep met een defect aan bakboords schroefas de haven van Portland binnen en werd vervolgens naar Nederland gedirigeerd.

Het schip kwam op de voormiddag van donderdag 21 november te Amsterdam aan, om aldaar in dok te gaan op de werf van de Nederlandse doken scheepsbouwmaatschappij.

Het weer was in de avond van dinsdag 19 november zodanig verbeterd, dat op woensdag 20 november de resterende schepen van het smaldeel op de normale wijze konden oefenen.

Hr. Ms. De Ruyter vertrok op de achtermiddag van die dag uit Plymouth en stoomde op naar Portland, alwaar het op de platvoet arriveerde. In de loop van de avond werden de Flag Officer Sea Training, Rear-Admiral P.U. Bayly DSC**, en zijn staf aan boord van het vlaggeschip op een buffet supper ontvangen.

Op de voormiddag van donderdag hield het smaldeel samen met een tweetal hefschroefvliegtuigen van HMS Osprey en HMS Totem een onderzeebootbestrijdingsoefening, na afloop waarvan de Nederlandse schepen in opmars teruggingen naar Nederland. Hr. Ms. De Ruyter en Hr. Ms. Rotterdam voeren gezamenlijk, evenals Hr. Ms. De Bitter en Hr. Ms. De Zeeuw; Hr. Ms. Zeeleeuw voer alleen.

Op vrijdag 22 november was het weer wederom zeer slecht. Desondanks liepen Hr. Ms. Zeeleeuw, Hr. Ms. De Zeeuw en Hr. Ms. De Bitter op de voormiddag de haven van Den Helder binnen. Voor Hr. Ms. De Ruyter en Hr. Ms. Rotterdam was dat helaas niet mogelijk, zodat die schepen de storm op zee moesten afrijden. Daardoor konden die bodems pas op de voormiddag van zaterdag 23 november binnenlopen, Hr. Ms. Rotterdam te Den Helder en Hr. Ms. De Ruyter te Schiedam in verband met een aanstaande dokking.